

Aan:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Internetconsultatie AMvB n-1

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Behandeld door

Telefoon

E-mail

Datum

Betreft

Ruud Otter

070 - 311 4350

rotter@energie-nederland.nl

Zienswijze consultatie EZK-voorstel AMvB n-1

Geachte heer/mevrouw,

In deze brief zet Energie-Nederland de zienswijze uiteen op de voorgenomen Algemene Maatregel van Bestuur "Vrijstelling en ontheffingen hoogspanningsnet".

Onderschrijven richting van voorstel, wel meer aandacht nodig voor goede balans belang netbeheerders en aangeslotenen

Dit voorgenomen besluit geeft invulling aan een afspraak uit het Klimaatakkoord om meer productievermogen aan te sluiten op het net door gebruik te maken van de vereiste reserve in de hoogspanningsnetten. Energie-Nederland steunt deze afspraak, omdat het knelpunten voor de energietransitie kan voorkomen en een bijdrage kan leveren aan het beheersbaar houden van de kosten van het net, welke doorwerken in de tarieven die klanten betalen. Deze route vraagt wel om een goede en zorgvuldige balans tussen het belang om meer duurzaam productievermogen aan te sluiten en het belang van betrouwbaarheid voor alle aangeslotenen op het net.

Invoering van dit voorstel kan straks mede een bijdrage leveren aan het oplossen van de recent ontstane knelpunten in de netcapaciteit die beschikbaar is om duurzame opwekcapaciteit aan te sluiten. Over de oorzaken van deze achterstand is al veel gezegd. In deze zienswijze gaat Energie-Nederland daar dan ook niet op in. Dit laat onverlet dat Energie-Nederland vindt dat het tijdig aansluiten en het leveren van een betrouwbare transportdienst een primaire taak van de netbeheerders is. We gaan uit van het feit dat

de maatregel op dit moment nodig is en zullen ons vooral concentreren op de inhoud van het voorstel en de gevolgen voor marktpartijen.

Voorwaarden bij schrappen redundantie

Het verminderen van de redundantie in het net (n-0 in plaats van n-1) biedt de mogelijkheid om meer duurzame opwekking aan te sluiten. Tegelijkertijd betekent het schrappen van deze redundantie dat er bij een storing meteen gevolgen zijn voor de aangeslotenen in dat netdeel. De storing wordt niet overgenomen door een ander netdeel, zoals bij het huidige n-1 ontwerpcriterium. Dit heeft serieuze gevolgen voor een aangeslotene:

- Verminderde betrouwbaarheid van het net
- Grotere kans op verminderde toegang tot de markt
- Grotere kans op technische impact op de installatie
- Discriminatie ten opzichte van concurrenten die wel met n-1 zijn aangesloten

Het verminderen van redundantie kan worden overwogen op basis van de volgende voorwaarden:

- Alleen mogelijk maken als een tijdelijke oplossing tot een noodzakelijke netverzwaring is gerealiseerd
- Alleen van toepassing op nieuw te realiseren aansluitingen of netdelen waar ten gevolge van nieuwe aansluitingen een transportprobleem ontstaat
- Alleen van toepassing bij transportproblemen bij normale bedrijfsvoering, niet bij transportproblemen als gevolg van onderhoud in het betreffende netdeel of aansluiting
- Bij verlaten van het n-1 principe zal de netbeheerder de betreffende aangeslotenen vergoeden bij een afschakeling door transportproblemen (door storing of onderhoud) tegen vooraf afgesproken kosten (economische en technische schade) door de black/brown-out van het betreffende netdeel of aansluiting
- Alle andere netkwaliteitseisen blijven onverkort van toepassing.
- Communicatie voor alle betrokken aansluitingen moet goed geregeld worden
- Geen onderscheid op basis van opwektechnologie

Deze voorwaarden zorgen ervoor dat de gevolgen voor de markt tot een minimum beperkt blijven, terwijl wel ruimte wordt geboden aan het versneld aansluiten van meer duurzame opwek. Ook zorgen deze voorwaarden ervoor dat er prikkels voor netbeheerders blijven om zo snel mogelijk verzwaringen gerealiseerd te krijgen.

Voorwaarden onvoldoende terug te vinden en meer vrijstellingen dan nodig

Helaas zijn deze voorwaarden onvoldoende terug te vinden in het voorstel. Zonder dat er een duidelijke reden wordt gegeven, worden er bovendien meer vrijstellingen geboden dan nodig is:

- Vrijstelling vanwege een mast met een of meer bovengrondse verbindingen (Artikel 4a.5). Energie Nederland vraagt zich af waarom de netbeheerders niet meer

verantwoordelijk zijn voor de betrouwbaarheid van eigen masten boven de grond? Dit zou kunnen worden gezien als de invoering van een probabilistische manier van netontwerp. Dit zou op zich verdedigbaar kunnen zijn, maar zou dan meer expliciet moet worden verankerd in de wet.

- Vrijstelling voor de uitvalsituatie die betrekking heeft op een netonderdeel waarvoor een ontheffing is aangevraagd (Artikel 4a.6). Waarom zijn de netbeheerders niet meer verantwoordelijk voor het tijdig indienen van ontheffingen? Wat nut en noodzaak van dit artikel.
- Doorlooptijd van de ontheffing. De ontheffing is maximaal 5 of 10 jaar en de netbeheerder kan na deze tijd weer een ontheffing vragen (Artikel 4b.4). Waarom hebben de netbeheerders 10 jaar extra de tijd nodig om aan de huidige wettelijke kaders te voldoen? En waarom kan er weer een verlenging worden aangevraagd na deze lange tijd? Energie-Nederland stelt voor om prikkels in te bouwen die netbeheerders aanzet tot het snel en pro-actief te investeren. De genoemde doorlooptijden zouden ook korter kunnen zijn. Voor prikkels zouden bonus/malus regelingen, zoals die ook bij interconnectors gelden een voorbeeld kunnen zijn.
- Voor heel Artikel 4a geldt dat de vrijstellingen permanent zijn. In onze ogen zou de AMvB een tijdelijke maatregel moeten zijn om de huidige problematiek op te lossen. Een permanente vrijstelling gaat daarbij te ver.

Verder kent de implementatie van het voorstel een aantal tekortkomingen:

Ontheffingen zullen tot meer redispatch leiden.

Er wordt ongeveer 30% meer capaciteit vrijgemaakt voor duurzame opwek. Dit is bedoeld als (deel)oplossing voor de problemen in het noorden waar men meer duurzame opwek wil installeren maar waar TenneT dit niet kan realiseren binnen de huidige wettelijke kaders. Doordat er in het huidige voorstel meer productie aan kan sluiten op hetzelfde netwerk zonder in het net te investeren, kan conventionele opwek verwachten nog meer gedwongen redispatch te moeten accepteren om congestie te voorkomen. In de huidige wetgeving kunnen producenten een vergoeding hiervoor verwachten, omdat de verantwoordelijkheid van het balanceren van het netwerk bij Tennet ligt en niet bij elke individuele producent. Echter, het nieuwe voorstel biedt Tennet de ruimte om twee weken lang redispatch te veroorzaken zonder dat producenten hiervoor enige vergoeding ontvangen. Dit leidt tot een ernstige inbreuk op het transportrecht van deze aangeslotenen. Niet alleen de betrouwbaarheid van hun transportdienst neemt af, maar er is ook nog een kans dat zij extra kosten in rekening krijgen.

Non-discriminatiebeginsel consequent en overal waar relevant toepassen

In paragraaf 3.2 van de Nota van Toelichting wordt het non-discriminatiebeginsel behandeld. Wij kunnen de redenering van het onderscheid tussen productie- en vraagaansluiting volgen. Aandachtspunt hier is een opslagaansluiting. In onze ogen zou

die hetzelfde behandeld moeten worden als een productie-aansluiting, omdat deze in concurrentie is met productie.

De redenering dat een aansluiting in een net met n-0 een ander geval is dan een aansluiting in een net dat voldoet aan de wettelijke voorwaarden kunnen wij echter niet volgen. In onze ogen is er dan ongelijke toegang tot het systeem en dus tot de markt ten opzichte van aangesloten in een n-1 situatie. Bij toepassen van de vrijstelling of ontheffing zou de netbeheerder een aansluiting in een n-0 net moeten compenseren.

In dit kader willen we ook graag een opmerking maken over de laatste alinea in paragraaf 4. Hier wordt een “wachtrij” van aan te sluiten partijen in Noord-Nederland genoemd. Formeel is er echter geen “wachtrij”. Een aan te sluiten partij is gelijk aan een al aangesloten partij en er is geen (volgordelijk) onderscheid tussen partijen die een aanvraag voor transport hebben ingediend.

Overzicht van effecten is zeer incompleet

De Toelichting op het besluit geeft aan dat “Het besluit is getoetst op zijn effecten voor de betrokken partijen”. De energieproducenten dragen waarschijnlijk het grootste deel van de kosten van de gevolgen van dit voorstel, maar zij zijn niet betrokken bij het toetsen op effecten. Verder is het overzicht van effecten incompleet en eenzijdig. De eenzijdigheid zit er met name in dat risico’s bij aangesloten neer worden gelegd en niet bij de veroorzaker van het probleem: de netbeheerder.

Daarnaast is ook transparantie over de verwachte resultaten minimaal. Een groot deel van het hoogspanningsnet is “cross border relevant”. Zoals terecht wordt opgemerkt in de Nota van Toelichting zijn dan de mogelijkheden voor het aanpassen van het n-1 criterium beperkt. Energie-Nederland zou graag per netbeheerder een overzicht willen zien waar in het net en in welke mate dit voorstel tot meer transportcapaciteit voor productie gaat leiden. Het verschaffen van deze transparantie is mede relevant voor het afgeven van transportindicaties door netbeheerders.

Steun voor voorstel met aanpassingen

Energie-Nederland onderschrijft de route om via het verminderen van redundantie de mogelijkheid te scheppen om meer duurzaam productievermogen aan te sluiten. Die aanpak helpt de energietransitie en kan ook helpen om de huidige problemen van netbeheerders op te lossen. De voorgestelde AMvB gaat echter in een aantal opzichten te ver en de risico’s van het niet nakomen van de wettelijke taak van de netbeheerder komen terecht bij marktpartijen. Daarnaast heeft Energie-Nederland ook zorgen over de effecten op het gedrag van netbeheerders. Het voorstel heeft geen prikkels in zich om wel de wettelijke verplichtingen na te komen. Naar onze mening zou het voorstel als volgt moeten worden aangepast:

1. Opnemen van een vergoeding voor aangesloten bij storingen die zich niet zouden voordoen in een n-1 situatie conform Artikel 13 lid 7 van de Europese Verordening 2019/943. Er is immers de facto sprake van redispatch: een marktpartij zal zijn door

het net veroorzaakte gedeelde productie elders op de markt moeten inkopen. Dit geeft meteen ook een prikkel voor netbeheerders om zo snel mogelijk een eind te maken aan de situatie. Bovendien blijft op deze manier het gelijk speelveld op de markt grotendeels in stand.

2. Invoeren van een prikkel voor netbeheerders om zo snel mogelijk te verzwaren. Mogelijke optie hiervoor is een bonus/malus regeling zoals die ook voor interconnectors geldt.
3. Beter onderbouwen van de effecten voor aangeslotenen
4. Opnemen dat netbeheerders inzicht verschaffen aan de markt op welke plaatsen in het net en in welke mate extra transportcapaciteit ontstaat om duurzaam productievermogen aan te sluiten
5. De onder 4a genoemde vrijstellingen zouden tijdelijk moeten zijn totdat de problematiek rondom het tekort aan netcapaciteit is opgelost.

Daarnaast stellen wij voor om nader te onderzoeken of en hoe probabilistische netontwerp methodieken in de elektriciteitswetgeving zijn op te nemen. Dit voert voor deze AMvB echter te ver.

Natuurlijk is Energie-Nederland altijd bereid deze zienswijze nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Sam Collot d'Escury
Directeur Energie-Nederland